

Alkohol i Islam

En islamisk genomgång av förbudet mot berusningsmedel
Baserad på Koranen, Hadith och klassisk islamisk rättslära

Inledning

Alkohol - på arabiska känt som al-khamr (الخمير) - är ett av de mest entydigt förbjudna ämnena i islam. Förbudet mot alkohol är inte enbart en kulturell norm utan ett direkt religiöst påbud rotat i Koranen, profeten Muhammads (frid vare med honom) sunna och den islamiska rättslärdan (fiqh). I denna artikel redogörs för varför alkohol betraktas som haram (förbjudet), vad Koranen säger om det, om alkohol kan vara halal i vinst, och vad profeten sade om ämnet.

Vad innebär Haram?

Haram (حرام) är ett arabiskt begrepp som betyder 'förbjudet' eller 'helgat från'. Inom islamisk rättslära är haram den starkaste formen av förbud - ett handlande som är religiöst otillåtet och vars utövare syndar inför Allah. Förbudet mot alkohol tillhör de klaraste och mest välgrundade haramförklaringarna i den islamiska traditionen.

Klassiska islamiska rättslärdas definition: Al-khamr är varje berusande dryck som framställs av fermenterade druvor, dadlar, korn eller annat, och vars konsumtion är förbjuden oavsett mängd. Denna definition återfinns hos al-Nawawi, Ibn Qudama och majoriteten av de fyra stora rättsskolorna (madhahib).

Vad säger Koranen om alkohol?

Koranen förbjöd alkohol i tre progressiva steg – en gradvis uppenbarelse som visar Allahs vishet i lagstiftning. Denna metodik kallas al-tadarruj fi al-tashri (gradvis lagstiftning).

Första steget – en indirekt varning

Koranvers: Surah Al-Baqarah (2:219):

”De frågar dig om vin och spel om pengar. Säg: ’I dem finns stor synd, men också en del nytta för människorna; men deras synd är större än deras nytta.’”

— Koranen, Surah Al-Baqarah (2:219)

Denna vers erkänner att alkohol kan ha en viss jordisk nytta, men fastslår att skadan är större. Det är en teologisk förberedelse för ett fullständigt förbud, och visar att islamisk lagstiftning tar hänsyn till mänsklig psykologi och tar itu med beteenden stegvis.

Andra steget – förbud under bön

Koranvers: Surah An-Nisa (4:43):

”Troende! Träd inte fram till bönen i berusat tillstånd, utan vänta tills ni förstår vad ni säger.”

— Koranen, Surah An-Nisa (4:43)

I detta steg förbjuds muslimer att utföra de fem dagliga bönerna i berusat tillstånd. Eftersom bönerna äger rum fem gånger om dagen – inklusive tidig morgon och sen kväll – innebar detta i praktiken ett nästan fullständigt förbud mot alkohol.

Tredje steget – det slutgiltiga och absoluta förbudet

Koranvers: Surah Al-Ma'idah (5:90–91):

”Troende! Vin, spel om pengar, avgudabilder och spådomspilar är ingenting annat än en styggedom, ett Djävulens verk. Håll er borta från detta, så att det må gå er väl. Djävulen vill så split och hat bland er genom vin och spel, och hindra er från att minnas Gud och förrätta bönen. Vill ni inte upphöra med detta?”

— Koranen, Surah Al-Ma'idah (5:90–91)

Dessa verser utgör grunden för det slutgiltiga islamiska förbudet mot alkohol. Fyra nyckelaspekter kan identifieras:

- Alkohol kallas rijsun – en styggedom eller orenlighet.
- Det betecknas som 'Djävulens verk' (amal al-shaytan).
- Det skapar fiendskap och hat bland människor.
- Det hindrar dhikrullah – åminnelsen av Allah – och bönen.

Vad säger Profeten Muhammad om alkohol?

Profeten Muhammads (frid vare med honom) hadither (utsagor och handlingar) är den näst viktigaste källan i islamisk lag efter Koranen. Hans uttalanden om alkohol är talrika, tydliga och samlade i de mest auktoritativa hadithsamlingarna: Sahih al-Bukhari och Sahih Muslim.

Alkohol är orenhet i sig självt

”Varje berusningsmedel är khamr, och varje khamr är haram.”

— Sahih Muslim, Hadith 2003

Denna hadith är av yttersta vikt. Profeten utvidgade förbudet från specifikt vindryck till alla berusande substanser – oavsett om de framställs av druvor, korn, dadlar eller annat. Principen som härleds ur denna hadith är: ma askara kathiruhu fa qaliluhu haram – 'det vars stora mängd berusar, är

även förbjudet i liten mängd.'

Förbannelsen av tio kategorier

"Allah förbannades tio personer i samband med alkohol: den som tillverkar den, den åt vilken den tillverkas, den som dricker den, den som bär den, den åt vilken den bärs, den som håller upp den, den som säljer den, den vars inkomst härrör från den, den som köper den och den för vilken den köps."

— Sunan Ibn Majah, Hadith 3381 - klassad som hasan sahih av at-Tirmidhi

Denna hadith är central i islamisk rättslära om alkohol, eftersom den visar att förbudet inte bara gäller konsumtion, utan hela kedjan av alkoholrelaterade aktiviteter: tillverkning, transport, handel och vinst.

Alkohol är nyckeln till all ondska

"Undvik alkohol, ty den är nyckeln till allt ont."

— Al-Hakim i al-Mustadrak; Sunan al-Bayhaqi

Ingen medicin i det haram

"Allah har inte lagt ert botemedel i det som är förbjudet för er."

— Sahih Ibn Hibban; al-Bayhaqi

Denna hadith avfärdar argumentet att alkohol kan vara tillåten i medicinskt syfte. Muslimska läkare och lärde har historiskt tolkat detta som ett principiellt förbud mot att behandla sjukdomar med alkohol.

Är vinst från alkohol halal?

En vanlig fråga rör om en muslim kan tjäna pengar på alkohol utan att konsumera det – exempelvis genom att sälja, transportera eller investera i alkoholproducerande företag. Det islamiska svaret är entydigt: nej.

Hadithen om de tio förbannelserna

Som nämnts ovan fördömde Profeten ﷺ alla tio led i alkoholkedjan,

däribland den som säljer den och den vars inkomst härrör från den. Denna hadith utgör den primära rättsliga grunden för att vinst från alkohol är haram.

Qa'ida: Kullu ma haruma fi'luhu haruma kasbuhu

Den klassiska islamiska rättsprincipen lyder: 'Allt vars handling är förbjuden, är dess förtjänst (kasb) också förbjuden.' Ibn al-Qayyim al-Jawziyyah (d. 751 AH / 1350 CE) formulerade detta i sitt verk l'lam al-Muwaqqi'in och tillämpar det explicit på alkohol.

"Varje vara vars konsumtion är förbjuden är det haram att sälja, och den erhållna vinsten av att sälja den är haram."

— Ibn al-Qayyim al-Jawziyyah, l'lam al-Muwaqqi'in, vol. 2

Majoritetens av rätts-skolornas ståndpunkt

Hanafi, Maliki, Shafi'i och Hanbali – islams fyra stora rättsskolor – är eniga om att försäljning av alkohol till en muslim är ogiltig (batil) och att vinsten är oren. Skillnader finns när det gäller försäljning till icke-muslimer, men majoritetsåsikten förbjuder det generellt.

Visdomen bakom förbudet

Islam är en religion som betonar 'illah – orsaken och visdomen bakom varje lag. Förbudet mot alkohol motiveras av islams fem nödvändigheter (al-daruriyyat al-khams), som islamisk lag är designad att skydda:

- Skyddet av förnuftet (hifz al-'aql) – alkohol skadar intellektet och omdömet direkt.
- Skyddet av hälsan (hifz al-nafs) – alkohol orsakar lever-, hjärt- och neurologiska sjukdomar.
- Skyddet av familjen (hifz al-nasl) – alkohol leder till misshandel, skilsmässa och vanvård av barn.
- Skyddet av egendomen (hifz al-mal) – alkoholberoende förstör ekonomisk stabilitet.
- Skyddet av religionen (hifz al-din) – berusning förhindrar bön och andlighet.

Ibn Ashur (d. 1973 CE), en av 1900-talets ledande Korantolkare, framhåller

i Maqasid al-Shari'ah att alkoholförbudet är ett av de tydligaste exemplen på islams övergripande mål att bevara mänsklig värdighet och samhällsordning.

Islamisk rätts lärdom och konsensus

Ijma - konsensus bland islamiska lärde - är en av islams rättsliga källor. Det råder absolut konsensus (ijma qat'i) bland samtliga klassiska och samtida lärde att konsumtion av alkohol är haram. Detta är inte ett kontroversiellt ämne i islamisk teologi.

Bland de lärde som explicit behandlat ämnet ingår:

- Imam al-Nawawi (d. 1277 CE) - Sharh Sahih Muslim
- Ibn Qudama al-Maqdisi (d. 1223 CE) - Al-Mughni
- Al-Qurtubi (d. 1272 CE) - Al-Jami' li Ahkam al-Qur'an
- Ibn Hajar al-Asqalani (d. 1449 CE) - Fath al-Bari
- Yusuf al-Qaradawi (d. 2022 CE) - Al-Halal wa al-Haram fi al-Islam

Sammanfattning och slutsats

Förbudet mot alkohol i islam vilar på tre orubbliga grunder:

- Koran: Tre progressiva verser kulminerar i det absoluta förbudet i Surah Al-Ma'idah 5:90-91, där alkohol definieras som Djävulens verk och en källa till split och synd.
- Sunna: Profeten Muhammad ﷺ förklarade allt berusande som haram, förbannades de som deltar i alkoholens tillverknings- och handelskedja, och varnade för dess roll som 'nyckeln till allt ont'.
- Ijma: Det råder fullständig konsensus bland muslimska lärde i alla fyra rättsskolor att alkohol är haram att konsumera, tillverka, sälja och tjäna pengar på.

Förbudet är inte godtyckligt utan bygger på en djup islamisk omsorg om förnuft, hälsa, familj och andlighet. Det är ett uttryck för Allahs nåd - att vägleda människan bort från det som skadar henne och mot det som gynnar hennes dunjaaw (detta liv) och akhira (det kommande livet).

Källhänvisningar

Primärkällor:

- Koranen – Surah Al-Baqarah 2:219; Surah An-Nisa 4:43; Surah Al-Ma'idah 5:90–91
- Sahih Muslim – Hadith 2003 (varje berusningsmedel är khamr)
- Sunan Ibn Majah – Hadith 3381 (de tio förbannelserna)
- Sunan at-Tirmidhi – Hadith 1295 (klassad hasan sahih)
- Al-Hakim, Al-Mustadrak – alkohol som nyckeln till ont

Klassisk litteratur:

- Ibn al-Qayyim al-Jawziyyah – I'lam al-Muwaqqi'in (1350 CE)
- Al-Nawawi – Sharh Sahih Muslim (1270 CE)
- Ibn Qudama al-Maqdisi – Al-Mughni (1223 CE)
- Al-Qurtubi – Al-Jami' li Ahkam al-Qur'an (1272 CE)
- Ibn Hajar al-Asqalani – Fath al-Bari (1449 CE)

Modern litteratur:

- Yusuf al-Qaradawi – Al-Halal wa al-Haram fi al-Islam (1960, rev. 2013)
- Ibn Ashur – Maqasid al-Shari'ah al-Islamiyya (1946)